

# SLOVENSKI NAROD.

Ishaja vsak dan, izveniši ponedeljke in dneve po praznicah, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četristopne petit-vrate 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr., če se tri ali večkrat tiska.

Dopisi naj se ne vole mankratiti. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. — Opravišstvo, na katero naj se blagovoljijo pošiljati naročnine reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

## Vabilo na naročbo.

S koncem tega meseca poteče naročnina na prvo četrtletje. Prosimo gg. naročnike, da jo o pravem času ponové.

„Slov. Narod“ velja:

Za ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom:

|                                                                          |               |
|--------------------------------------------------------------------------|---------------|
| Za pol leta . . . . .                                                    | 6 gld. 50 kr. |
| Za četrt leta . . . . .                                                  | 3 " 30 "      |
| Za en mesec . . . . .                                                    | 1 " 10 "      |
| Za pošiljanje na dom se računa 10 krajc. na mesec, 30 kr. za četrt leta. |               |

S pošiljanjem po pošti velja:

|                         |            |
|-------------------------|------------|
| Za pol leta . . . . .   | 8 gld. — " |
| Za četrt leta . . . . . | 4 " — "    |
| Za en mesec . . . . .   | 1 " 40 "   |

Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer:

|                            |               |
|----------------------------|---------------|
| Za Ljubljano za četrt leta | 2 gld. 50 kr. |
| Po pošti prejemati " " "   | 3 " — "       |

Administracija „Slov. Naroda“.

## Telegrami „Slovenskemu Narodu“.

Bruselj 26. marca. Ruski oficijozni list „Nord“ piše: Ker se Angleži tako sovražno drže, je bolje, da kongresa ne bode, in za Evropo koristneje.

London 26. marca. „Morningpost“ pravi, odgovarjaje razdraženim člankom ruskih novin: Rusiji se je uže sanjalo, da je orijentalna država uže v njenej oblasti, ali Rusija namerava osvojiti nekaj, kar je uže lastnina Angleške in kar se ne bode popustilo brez boja.

Carigrad 26. marca. Turška vojska, ki je pri Bujukderi taborovala, potegnila se je proti višinam Maslaka nazaj. A Rusi ne bodo Bujukdera zaseli. — Osman-paša je postal višji poveljnik cesarske garde (sultanove), a Tefik-paša generalnega štaba načelnik.

London 25. marca. „Reuterjev bureau“ poroča iz Carigrada 24. t. m.: Reuf- in Osman-paša sta sem prišla. — Ruski car nij popolnem zavrgel koncesij, katere je Reuf zahteval, ali stavil je pogoj, da Turčija naredi z Rusijo zvezo. Mogočna turška stranka dela zoper to zvezo, a je pripravna, v slučaju, ko bi bila vojska, z Anglijo hoditi. — Ko bi nastala vojska mej Rusijo in Anglijo, bode Rusija terjala od Turčije, da jej kot zaveznica pomaga, ali pa da se razoroži. — „Times“ poročajo, da je Derby vprašal, ali je poslanje mirovnih uvetov do oblastij ekvivalent za predlaganje teh uvetov na kongres; Rusija je na to odgovorila, da ne. S tem je Rusija odbila nekatere mirovne pogoje, ki so se stavili za to, ali se snide kongres ali ne.

Berlin 25. marca. „Nordd. Allg. Ztg.“ piše navzoči položnju stvari, ka je teško mogoče, da bi se kongres sešel, vendar zaradi tega nij še potreba, da bi moralo do vojske mej Rusijo in Anglijo priti.

Peterburg 25. marca. Poročilo, da je Rusija terjala naj Anglija svojo floto iz marmora-morja nazaj potegne, je še prezgodnje. — General Ignatiev je odpotoval na Dunaj.

## Šola v državnem zboru.

V budgetnej debati državnega zbora se je te dni govorilo tudi o šoli, in sicer o srednji in o ljudski šoli denašnje, a ob obeh se je slabo govorilo, ne pohvalno.

O srednji šoli je tožil najprej dr. Forster, da učence preobklada, da se od njih preveč terja. Vsak profesor hoče, da bi učenec baš njegov predmet sijajno znal, in se nič ne zmeni za druge predmete. Govornik želi, da bi se gimnazije in realke temeljito popravile, reformirale.

Profesor Suess je v svojem govoru vladi ostro očital, da v več letih nij imela časa popravljen učni plan za gimnazije predložiti. Tudi on graja sistemo strokovnjaških učiteljev, po katerih se odgojevalni moment šole izgublja, ker noben učitelj svojih učencev dobro ne pozna in ne more soditi njih zmožnostij, da bi vedel, v katerej stroki sme več od njih zahtevati, kje mora prizanašljiv biti. V tem je tičala skrivnost starih klosterskih gimnazij, ki so za vzgojo več storile, nego zdanje gimnazije, če se je prav menj učilo. Govornik graja tudi vzgojevanje učiteljev.

Še slabše je prošla v državnem zboru nova ljudska šola. Pflügl je rekel o njej: Nova šola požira strašno denarja, a vedno se bolj toži, da je slaba. Zidajo se v ubožnih občinah šolske palače brez potrebe. Kmet ne more osem let svojih otrok v šolo pošiljati, kakor se terja. Otroci v šoli slišijo in se uče mnogo stvari, ali tega kar je najbolj potrebno: brati, pisati in računati se ne nauče.

Še ostreje je govoril proti noveji ljudski šoli Greuter. On je dejal, da se na Tirolskem „podpirajo šoli prijazne občine“ le tako, da se s tem volilni glasi kupujejo. On je za versko šolo. „Za nevtrarno šolo se noben človek ne navdušuje, vi ne, in mi ne. Vi hočete, da se v šoli le vaša načela uče; vi hočete načela liberalizma namesto katehizma spraviti v šolo. Noben liberallec nij za učilno svobodo vnet. Čas je potegnil komedijašem liberalizma masko z obraza. „Naša“ svoboda ne prenaša svobode, pravijo liberalci. Govoril sem z mnogimi gospodi, a nobenega nijsem našel,

ki bi bil z našo novo šolo zadovoljen. Napake so se naredile. Berite le „N. Fr. Pr.“, ona pove naravnost in jasno: Šola je slabša postala. To prizna 14. jan. 1878 liberalen list. Da, tako je, jaz vam ne morem pomagati. . . Thiers je l. 1850 rekel: Recite kar hočete, a biti učitelj, treba je ponižnosti, samozatajevanja. . . Pri obravnavi deželne brambe smo slišali, da v prvem razredu je strašen percent slaboten, za vojaštvo nesposoben; kljubu telovadbi prihajajo slabotini iz naših šol. Na Nemškem so se zdravniki vzdignili za okrajšanje šolskega časa. Barbarično je, če se nauk črez dve ali tri ure dopoldne razteguje. Tako nabijanje in tlačenje deloma nepotrebne ropotije (plunder), tako stiskanje v polnej šoli mora nazadnje zdravje otrokovo in mladeničevo podkopavati. Če se to ne veruje, naj se vpraša one vojaške zdravnike, ki so navzočni pri novičenji. (Poslanec dr. Roser: Prav res je to!) Greuter: Prav veseli me, da mi poslanec dr. Roser kot zdravnik to potrjuje. Zato upam, da vsled izkušenj drevo nove šole ne bode previsoko zraslo.

To so glasovi iz državnega zbora, glasovi iz liberalnih in konservativnih krogov od vladne in opozicijske strani. Žalibog, da so le presnični.

## Iz delegacij.

Za Vončino je govoril v delegaciji še drug Hrvat za osvobojenje, t. j. pridruženje Bosne, Petar Horvat. On je mej drugim rekel:

„Glede vnanje politike želela bi bila jaz in z menoj Hrvatska in Slavonija, kateri zastopati imam čast, da bi bila Avstro-Ogerska takoj v začetku vojske Bosno in Hercegovino okupirala, s čemer bi se bilo še ob pravem času v okom prišlo pobijanjem in krvoprolitju, katerih nasledki so našim narodno-gospodarstvenim interesom zelo škodovali in jim še škodujejo.

„Jaz v zahtevanju kredita ne nahajam nobedne sovražne namere proti katerej sosednji državi, nego mislim, da je ono potrebno za varovanje naše monarhije interesov ter da je uže v vnanjem nje položaji utemeljena ta varnostna naredba.

„V takem smislu tolmačeč predlog, odobravam ga še mnogo rajše, ker za trdno upam, da se modrosti gospoda ministra vnanjih stvari posreči, interese avstro-ogerske monarhije pripraviti v veljavo, a da ne bode ob enem zapletel domovine v vojsko, katere tem menj želim, čem bolj se na-dejam, da se vse to, kar se naših interesov tiče, more mirnim putem izvršiti in čem bolj se mi zdi, da bi celo najsijajnejši vspehi vojskine nikakor ne mogli domovine odškodovati za žrtve, ki bi jih morala prinesiti.



„Glasujoč za kredit s trdno vero, da se ne bode porabil za vojne namene, a najmanj za omejitve s teškimi žrtvami pridobljene svobode narodov na balkanskem poluotoku, usojam se nekaj prav posebno položiti na srce njega ekscelenciji gospodu ministru vna- njih stvari — in to je zasedenje turške Hrvatske, Bosne in Hercegovine.“

„Ako govorim za aneksijo teh zemlja, ne delam to zgolj zaradi tega, ker v združe- nji hrvatskega naroda vidim krepkega faktorja na jugu monarhije, nego tudi za to, ker mi nij jasno, kako bi Avstro-Ogerska mogla še vplivati na osodo vzhodnih narodov, ako se prostovoljno odreče pomnoženju slo- vanskega elementa, in to samo zaradi neopra- vičene bojazni.“

„Tako misleč, sem prepričan, da je hr- vatski narod poklican za važno misijo v av- stro-ogerske državi; a da more to misijo tudi izvršiti, morajo se njega zdaj še zvezane sile razvezati, raztrgani udje združiti in njih narodno čuvstvo dvigniti in ukrepiti.“

## Politični razgled.

### Notranje dežele.

V Ljubljani 26. marca.

Na **Dunaji**, hvala Bogu, postaje miš- ljenje prav miroljubno. Krona sama je nare- dila, da so razmere z ruskim dvorom zopet prijazne. Vsa upanja Magjarov in nemških judov, da bodo Avstrijo zapleli v angleško zvezo proti svetelj Rusiji, splavala so, kakor se zdaj vidi, po vodi. To se bode še bolj utr- dilo, ko pride te dni sam Ignatiev na Dunaj.

V dunajskih listih beremo, da upajo **na- godbo** z Ogersko v državnem zboru do konca meseca maja dognati.

**Hrvatski** delegati so se Greuterju zahvalili za njegov govor v delegaciji in nje- gov pomnenja vreden izrek: „Ne pritiskajte Slovanov na steno, kersicer se bode stena porušila in Slovani bodo v Ru- sijo pali z vami vred.“

### Vnanje države.

**Kongresa** na vse zadnje še vendar ne bode! To je nenadejana velika dnevna no- vica, ki jo nam denes telegrami od raznih krajev poročajo. Osamljeni Angleži se valjda ne bodo upali vojske začeti, ker na suho si oni sami Rusom nasproti ne smejo upati, na vodo pa Rusom nij treba za njimi hoditi.

**Mir** mej Rusijo in Turčijo, kakor je bil sklenen 3. marca v San Štefanu, znan je zdaj po vseh besedah. Obširen je ta spis, da bi skoraj cel naš list izpolnil. V naslednjih šte- vilkah našega lista hočemo po njem obrisati tri nove slovanske države, katere usta- novlja. Angleži od jeze pihajo.

Iz **Belgrada** se poroča: Lešanin nese carju Takovo-orden, pobočnik Simović pa crno- gorskemu knezu. — Turki v Bjelini in ob Savi zbirajo vojsko.

**Angleški** razminister Gladstone je spre- jemaje neko deputacijo te dni rekel: „Korak nazaj je, od nog do glave oborožen iti na kon- gres. Jaz sovražim vojsko, ali ta vojska ima večje rezultate nego katera koli vojska v zadnjem času.“ Gladstone pravi, da ne razume, čemu ostaje angleška flota v orijentalnih vodah, niti ne, zakaj terja An- glija od Rusije predloženje vse mirovne po- godbe.

Papeža Leona XIII. pismo do **nem- škega** cesarja Vilhelma je naredilo velik vtis in bode imelo nasledke. Najbrž, da bode moral minister Falk odstopiti in konec bode protivščine katoličanom, ali takozvanega „kul- turkampfa.“ Tudi to, da se s konservativnim Stolbergom obravnava zaradi podkancelarstva, da vstopi hanoverski konservativec Eulen- burg v ministerstvo, poparilo je liberalce močno.

V Malej **Aziji** se Mohamedani na raz- nih krajih dvigajo proti vladanju sultanovemu. Če se Turkom ne posreči raznih revolucij, ki

so v Aziji buknile, potlačiti, razdrobi se njih moč tudi v Aziji.

## Dopisi.

**Iz Maribora** 24. marca [Izv. dop.]

Naš čas stavlja človeku velike smotre, težavne naloge, in uže mladini se je treba pripravljati v veliko večje meri, nego kedaj, za resen boj življenja. In temu času primerno stavlja si mladina novodobna mesto neplodnega izranja resne naloge, in iz veselega, mladostnega gi- banja slišijo se večkrat stopaji, ki nam jav- ljajo resno za bodočega moža pripravljajočega se mladeniča. Resnoba v mladostnej navduše- nosti in veselosti, to bi bilo označenje zdaj- šnje mladine. — Na univerzi „bursch“ kopita pobira in dijak se druži tam, kjer se resna stvar, duševno življenje v nemar ne pušča, in tudi mlajši izgojenec srednjih šol stopa na to stališče in, zrelejši od prejšnjega srednješolca, podaja svojim mladim dejanjem in razveselje- vanju času primerno, koristno podlogo. In kako lepo ga to kinča! — In mladost — ideali, — kdo vas ne pozna! Tu je kristalno čista navdušenost za kako lepo stvar doma, tu še iz oči mladega človeka blišči ogenj ne- sebične ljubezni, tu so oltarji, kjer se sveto daruje idealom življenja! Nazaj v ta leta želi si starejši mož in z zadnjim mrklom očesom gleda sivolos to jutranjo zarjo življenja. Zato je vse, kar mladina lepega počenja, obdano s čarom mladosti, cvetjem in zelenjem življenja maja, zato mladina nikdar ne bo zastoj va- bila ljudij v svoje kroge.

Oznanila se je v tem listu muzikalična in deklamatorična akademija, kojoj so združeni gimnazijalci in pripravniki v Mariboru name- ravali 23. t. m. Postavili so pošteno dejanje, kakor pred njim malokatera srednje-šolska mladež. Pred jako mnogobrojnim in izbornim občinstvom izvrševali so včeraj ti mladeniči izvrstno dolgi program. Pod vodstvom g. Mi- kložiča pel je n. pr. kaci 70 pevcev močan zložen zbor Beethovenovo krasno pesem: „die Ehre Gottes“. To nij lahka kompozicija; vsakdo, ki to skladbo pozna, mi bo pritrjeval. Kolikokrat ta pesem jako izurjene pevce spravi v zadrego. Naši včerajšnji pevci so jo drzno brez vseh pogreškov peli in mali sopranisti in altisti so g. Mikložiču sè svojim petjem dali spričevalo, da ume biti regens chori. Na izvr- šitev te pesni sme omenjeni gospod res po- nosen biti. Ali tudi na izvršitev drugega mu- zikalnega programa. Tu je bila vsaka točka dobro oglašena, in „Kdo je mar“, Gustava Ipa- vica, kar se ga je pelo, pel se tako, da je moral vse ogreti. Pri tej pesmi se je pač po- znalo, da je mej pevci bilo več nego  $\frac{3}{4}$  Slo- vencev. Pri nekaterih družih točkah videlo se je včasih, da pevci nemajo pravega ognja, bile so te skladbe manj mladini, več moževskemu zboru primerne; pri „Kdo je mar“ vzplamtel je čudovito lepo ta ogenj navdušenega pevca, ogrevajoč tako Slovence, kakor Nemca poslu- šatelja. To je bila pesem iz prs pevcev vzeta, in če nam Koseski v tej pesmi pove, da je Slovenec talentiran človek, povedalo nam je včeraj kaci 40 mladih mož, da je Slovenec tudi dober pevec. — Ljubki Hajdrihov četve- rospev: „Pod oknom“ moral se je ponavljati, tako tudi „Kdo je mar“. Četverospjev: „V tihej noči“, akoravno se je dobro pel, nij po- sebno zgrabil; morebiti je bilo krivo to, da je bil tenor uže malo utrujen in skrhan. Me- nemškimi pesni omeniti še moram: „Wand'ers

Nachtgebet“ od C. M. v. Webera. Ta skladba se je prav ogojeno in dobro pela.

Pri deklamacijah človek rad pred začet- kom reče: tega ravno nij treba. Kakor so se pa tu včeraj vršile, rekel bi, da bi bilo škoda, če bi jih ne bilo. Ta nijsta bila navadna de- klamatorja! Posebno osmošolec g. Webenau, imevši vse drugo za deklamatorja, simpatično osobo, simpatičen glas, spreval je tega sled- njega, deklamovaje pesen: „Des Tilberius Tod“ v vseh akordih. Tak deklamator ne otrudi. Drugi deklamator g. Navratil je ne- srečno predolgo pesen (der Schelm vom Berge) vzel in si organ otrudil, ali „auch der hat das Zeug zum Redner“; krepek organ, jasno izgovarjanje, dobro naglaševanje mu je lastno, kakor prvemu gospodu. — Ker uže o solistih govorim, ne smem zabiti basista pripravnika g. Ulricha. Tega čuvši, vzklilnil sem nehote: za božjo voljo, ali se ne najde nobeden me- cenas, ki bi tega mladeniča poslal v konser- vatorij! Tu nij ne četrt litra pive in ne maj- hene cigarete vmes, to je bas „von Gottes Gna'len“. Metalno čisto in močan tako v ni- žinah kakor višinah in če še nij dobro šolan v srednjih glasovih, v nizkih perorira kakor kak Rokitsansky. Igralec na glasoviru je dosti tehnike kazal.

To je bilo par lepih uric v Mariboru, tu smo bili mladi vsi sredi mladine in lepo petje kipelo nam je srca. Tu smo bili menda vsi jednaci mislij, in če tudi v prostorih mari- borske strogo nemške kazine, našli smo se složni Slovani in Nemci na tleh veselja. Opa- zil sem, da je Hajdrihov kvartat: „Luna sije“ posebno ogrel. Melodija je nova in ljubka, ali besede, akoravno starejšega da- tuma, nič manj, še več, več, nove, glasovi do- mačije in domoljub in v nemško težeč našinec je te besede poznal, bile so tak mal spomin na lastno mladost, so našle odmev v prsih rojaka, ki to ostane in če se je celo zaljubil v tujino. Slišal sem: das ist Eigenbau. Je res Eigenbau, in stori kar hčeš, domačija ti je zmirom sveta in mali kotič srca za njo zmirom imaš. „Ja der letzte Knecht, der an den Herd der Vatergötter streifte, ist uns in fremden Landen hoch willkommen,“ so res- nčne Schillerjeve besede, v tujini se domo- čuvstvo izbuja. In skoraj kakor v tujini bo- žala je: „Luna sije“ neumrlega domačega pes- nika Preširna in domačega skladatelja Haj- driha prvokrat v prostorih nemške kazine srca rojakov, opominjal je Nedved po grlih mladine v prelepem „Mili kraj“, in Ipavic v

Kdo je maru“, da ne vržemo stran, kar ga je domočutja v prsih. Mej pevci je bilo čez  $\frac{3}{4}$  Slovencev. Peli so ti nemški. Nobeden jih ne bi mogel siliti v to, prosta jim je bila volja, in brez njih ne bi mogoče bilo, tako lep program izvršiti. Združili so se z Nemci na tleh veselja, umetnosti, in lepo dejanje po- stavili. To dela včerajšnji koncert še lepši. Mladina nam je ljubeznjivo po petji pravila, da se Slovenci in Nemci na slovenskih tleh tudi tam, kjer smo vsi samo le ljudje, ki vsi jednako zabavo iščemo, da se na društvenih tleh ne bi smeli sovražiti, da bi morali tam jedini biti in znebiti se političnih barv, pri- hajati tja kot rojaki, ki domačije ne zametu- jejo, čislaje zraven tujino, čislaje tujca, ki se pošteno mej nami obnaša — Večkrat sem slišal, da naš v tujino zaljubljeni mariborski rojak jako hudo slovenski govor črti. Včeraj nij imel tega črta, aplavdiral je pri sloven- skih, kakor nemških komadih. — Mladina,



zapomni si to in bodi ti ljubeznjivi pijonir družbene složnosti! Vam starejšim pa zakličem z Börnejem: „Drum glaubt der Jugend; was die Jugend glaubt, ist ewig!“

**Od Mure** 25. marca. [Izviren dopis.] (O prekmurskem „Priatelju.“) „Slovenski Narod“ je v raznih svojih spisih svoje čitateljstvo uže večkrat opozoril na organ ogerskih Slovencev. Da se hočem tudi jaz denes s tem predmetom baviti, povod temu mi daje sam „Priatelj“. Z ene strani se mi list dopada, kajti zboljšava se po svoji obliki in po svojem zadržanju. Opaziti je, da ne prinaša več tako strastnih člankov zoper Ruse in tako neizmerne hvalisanja turških Magjarov; po obliki pa je videti, da opušta magjarski slog in se prizadeva pisati izključljivo v dijaletku prekmurskih Slovencev. S tem deloma hvalevrednim prizadetjem sem jaz nekoliko zadovoljen, a pričakovati si dovoljujem od njega še večjega napredka. „Priatelj“ naj bi opustil pisati neslovanska „ü“ in „ö“. Teh dveh samoglasnikov ne piše nijeden slovanski narod; zakaj bi ju torej prekmurski Slovenci pisali? Res, da se „ü“ izgovarja v nekaterih besedah, in to ne samo pri prekmurskih, ampak tudi pri drugih Slovencih, toda magjarskega „ö“ pa skoro tudi pri ogerskih Slovencih opaziti nij, čemu ga tedaj v knjige siliti? Sicer pa so ogerski pisatelji neizurjeni (mej temi je „Priatelj“ sam), kateri se slovnične nijednega jezika učili niso in zato večkrat ne vedo razločevati, kdaj pisati čisti „i“, kdaj „ü“, kdaj „e“ (namesto „ö“). O različnih „e“ pa, kar bi bilo bolj treba razločevati, tudi malo znanja imajo. V tem obziru naj bi se „Priatelj“ poprijel našega književnega jezika. Pa ne samo v tem obziru, ampak tudi v drugih slovniških zadevah. Če tudi pridržijo lokalne svoje izraze, kar je hvalevredno, če tudi pridržijo nekatere prekmurske končnice v raznih sklonih samostavnikov in pridevnikov, vendar glede 1. deležnika minolega časa bi se pa lahko prijel književnega našega jezika s končnico „l“ in opustil svojo nedosledno pisavo. Neprijetno dene pa človeku to, da „Priatelj“ vpeljuje magjarske spake namestu dobrih slovniških besedij, da piše „orszag“ namesto „kraljestvo“ ali „kolbase“ namesto „klobase“ itd. Nekako pačiti slovenski jezik se pa imenuje to, da spise iz književne slovenščine prevaja v prekmursko narečje. Tako na pr. ima zadnji broj „Priatelja“ „Narodov“ podlistek „Šest parov klobas“ v imenovanem narečju natisnen? Kaj mislite g. Agustich (Agustič), da vaši prekmurski čitatelji ne razumó našega („Narodovega“) pismenega jezika? Kaj ne bi! Vsaj je toliko naših knjig (na pr. od družbe sv. Mohora), posebno pa molitvenih knjig mej njimi razširjenih, vsaj so tudi nekatere vaše šolske knjige pisane v pravilni slovenščini. Pričakovati si torej dovoljujemo, da se bode „Priatelj“ po obliki (če tudi ne skozi in skozi po duhu) začel približevati drugim slovenskim novinam v Cislajtani. Sicer pa je tudi želeti, da bi odlični slovenski domoljubi, posebno pa slovenska društva, osobito čitalnice naročevale se na ta list, ki je za vsacega Slovenca vrlo zanimiv. Potem se bode g. urednik gotovo oziral na te naše želje in ustrezal zahtevam vseslovenstva. „Priatelj“ stane na leto samo 2 gld., izbaja pa v Budapešti.

**Reko** 22. marca [Izv. dop.] (Raja na Hrvatskem.) Ko sem včeraj na poti iz Zagreba na Reko prispel na železnično postajo Tounj, bil sem priča prizora, ki ga nikdar

pozabil ne bodem. Kacih 50—80 ljudij, starcev in otrok, prvih za silo oblečenih, drugih več ko na polu nagih, sedelo in stalo je okolo železničnih ograj pri postaji. Po trpljenji, izraženem na obrazih starcev in žalostnem stanju, v katerem so se vsi nahajali, izpoznal sem takoj, da imam pred sabo rajo, ki je izbežala iz svoje domovine, da se reši groznih muk in krute smrti. Odprl sem okno, ter prosil glavarja postaje, naj reveže pusti na kolodvor. Dovolil je torej kakaj dvajsetorici otrok, da so smeli stopiti zraven vlaka in jaz in moj sopotnik — mimogrede rečeno hrvatsk uradnik, ki me je mej potom siloma prepričati hotel, da južni Slovani — ne Jugoslaveni, kakor je posebno poudarjal — imajo rešenje pričakovati samo od Hrvatov, ter da nij gorje sodrge pod solncem božjim, ko ubegli Bošnjaki — razdelila sva mej nje nekoliko desetice, katere so s pristrčno zahvalo sprejemali.

Mej drugimi je pozornost mojo posebno vzbudil drček kacih dvanajst do štirinajst let star, kateremu je manjkalo desne roke pri členku. Vprašal sem ga, kako jo je izgubil, in izvedel sem v svoje strmenje, da so mu jo Turki odsekali zato, ker se je njegov oče pridružil vstašem. — In taka grozodejstva so se godila in se še gode v Evropi pod zaščito Anglije in zagovornostjo Magjarov!

**Iz Ljutomer** 24. marca. [Izv. dop.] V naši čitalnici so se 23. t. m. dokončala predavanja iz slovenske slovstvene zgodovine, katera je imel društveni tajnik skozi dva meseca. Zbiralo se je sicer navadno premalobrojno občinstvo, ker je bil vstop le članom dovoljen; toda ti poslušalci so z govornikom vred pokazali, da se zanimajo za zgodovino našega slovstva in vesele našega slovstvenega napredka.

Narod toži tudi pri nas o silno slabih časih, zlasti o slabih denarnih razmerah. Iz ust našega premožnega (vsaj je bil imovit) kmeta ne čuješ družega, nego: Vse bi se bilo, le penez nij! Kmet lazi v dolgove, a to ne po lastni krivdi. Skoro gotovo je to, da mu je država velika bremena naložila, in to z mnogoštevilnimi uradniki, notarji, odvjetniki in še družimi javnimi osebami, katere vse mora večinoma le kmet preživeti.

### Domače stvari.

— (Slovensko gledališče.) Drevo bode zadnja slovenska predstava v tej sezoni. Potem se začno benefice, ki bodo štiri. Prva na korist regiserja, g. Kocélja. Predstavljala se bode izvirna zgodovinska žaloiogra s predmetom iz dobe krščansko-turške vojske iz 16. stoletja.

— (Slovenska predavanja.) V nedeljo je v dvorani ljubljanske čitalnice predaval not. kand. Karel Križman o razvoji človeškega dela. Zarad izredno slabega snežnega vremena dvorana nij bila tako polna, kakor lani in predlanskem pri taci predavanjih. Prihodnjo nedeljo govori dr. Zarnik o novejši zgodovini zjedinjene Italije.

— (Kranjska eskomptna družba) je imela leta 1877 dobra poslovanja. Celo gibanje kase je znašalo 15,049.142 gld. Družba je dobila čistega dobička 24,634 gld. in bode akcijonarjem 15 percentno dividendo izplačala. V rezervni fond pa se še dene 11.812 gld.

— (Sneg.) V nedeljo in ponedeljek je tukaj pri nas zapal precej velik sneg, ki pa

ob toplem vremenu precej hitro gine. Tudi iz slovenskega Štajerja se nam piše, da je v ponedeljek snežilo. Sneg konci marca je dober gnoj, pravijo stari možje.

— (Huda nevihta.) Iz Št. Petra na Notranjskem se nam poroča, da je tam v nedeljo dne 24. t. m. od 8. do 9. ure do polu dne razsajala strašna nevihta. Nebo se je čisto zatemnilo in začelo je treskati in grmeti, da se je zemlja stresala. Vsula se je precej debela toča, ki je tolkla kake četrt ure tako, da je vse pobelila. Potem je začelo nekoliko snežiti.

— (Valvazorja) je pri tiskarji Krajcu v Novem mestu izšel in se tudi tu naročnikom izdal 29. zvezčič, obravnavajoč „orden und pfarren in Krain.“

— (Zaboden.) Iz Zagorja se poroča 23. t. m. Na Repniku je na svetega Jožefa dan prišlo mej dvema žandarjema in pijanim kmetiskim fantom, rudokopom Josipom Prašnikarjem do prepira in pretepa. Žandarja sta rudarja večkrat prebóla, tako da je umrl.

— (Iz Gornjega grada) se nam piše: V seji 24. t. m. je bil c. kr. okr. glavar Frd. Haas, zarad nedavnega imenovanja za mesto državnega svetovalca in zlasti zarad njega zasluga o povzdigi ljudskih šol — za „častnega tržana“ trga Gornjigrad imenovan.

— („Učiteljsko društvo za slovenski Štajer“) Odbor ima o velikonočnih počitnicah shod. (Dnevni red, kraj in dan se pozneje priobčijo.) Radi tega se prosijo gg. odborniki, kateri se bi seje udeležiti ne utegnili, da pismeno razodenejo svoje želje in predloge g. predsedniku; enako morejo storiti tudi drugi družabniki društva. Razen tega se tu ob enem še to prosi, da bi se poravnale do takrat društvene terjatve, kolikor le mogoče, da se more odboru račun predložiti.

— (Učiteljske zadeve.) S slovenskega Štajerja se nam poroča: Kakor poizvem iz tujih listov — naše domače štajerske novine nam tega ne poročajo — godi se na Štajerskem prav hudo onim učiteljem, kateri nemajo postavnih izpitov. Dočim so bili na Kranjskem nekateri stari in zaslužni učitelji po prizadevanji narodne stranke deželnega zbora tudi brez postavnih izpitov definitivno imenovani, odvzela se je na Štajerskem (pa tudi na Kranjskem nekaterim) onim začasnim učiteljem in podučiteljem, kateri imajo le prvo (zrelostno) spričevalo, tudi ta poslednja svedočba. Po tej izpeljavi, opirajoči se na §. 53 državne šolske postave (14. maja 1869), postali bodo dotični učitelji samo nadomestovalci (suplenti), in dobivali dosta manjšo remuneracijo. Poleg tega jih more šolska gospodstva poljubno od šolstva odstraniti. S tem bode res pridobila šolska blagajnica, a šolstvu menda ne bode ravno pomagano. Tudi je nekaj takih podučiteljev, katerim se je njih edini izpit neveljavnim proglasil, iz službe uže odpuščenih. Pa bodo sedaj zopet šole brez učiteljev, a učitelji brez službe.

— (Požar.) Iz Križevcev na Hrvatskem se nam piše: Interesanten slučaj bo imela preiskovati in obravnavati tukajšnja okrajna kot kazenska sodnija. Posestnik Nikola Goranović iz Vlaške kapele pri Farkaševcih in člen večje zadruga, zavaroval je brez vednosti ostalih členov zadruga dne 16. februarja t. l. svoje malo vredno in čisto prazno stoječe poslopje pri banki „Slaviji“ za 400 gld. — potem ko bankin zastopnik nij hotel zavarovanja sprejeti za 600 gld., kakor je Goranović zahteval. Dne



4. t. m. pogorelo je poslopje njegove sosedne Stane Goranovič, ne da bi se bilo moglo izvedeti, na kakšen način je nastal požar. Dne 17. t. m. pa je pogorelo poslopje zavarovalnega Nikole Goranoviča, ki je koj na to začel trositi vest, da so Stani in njemu zažgali gotovo Bošnjaki, katerih je mnogo v Vlaški kapeli naseljenih in so domačinom za svetopisemske kozle, na katere se nalagajo vsi prestopki in vsa hudodelstva, ki jih sami store. Toda ta laž nij Nikoli Goranoviču nič koristila; kajti likvidator banke „Slavije“, ki je prišel škodo precenjevati, nabral je po vsestranskem izpraševanju in preiskavanju dovoljno dokazov, ki pričajo, da je Nikola Goranovič zažgal iz tega namena, da bi se tudi njegovo poslopje užgalo, dne 4. t. m. ono svoje sosedo, in ker se to takrat nij zgodilo, dne 17. t. m. še svoje. — Ta zadeva se je torej odstopila sodnji in vam bodem o končnem izidu njenem o svojem času poročal.

— (Obljuba uboštva.) Dunajski „Illustrirtes Extrablatt“ prinaša v štev. 80, 21. marca stran 3 sledeče poročilo: „Nanašaje se na notico, ki stoji pod tem naslovom v vašem listu, ne bode vam neprijazno, ako zveste, da je umrl sekcijski chef Fräul vitez v. Vesteneck (ne Frankl v. Vesteneck) v svoji oporoki določil, naj njegov najstarejši sin Moric, kateri je postal proti očetovej volji jezuit in se potem pustil vpisati v red trapistov v Banjiluki, ne dobode družega nego letno osobno plačlico do svoje smrti, in sicer zaradi tega, da kapital ne pripade, kadar Moric umrje, jezuitskemu ali trapistovskemu redu. Da ne bi iz moralnega (resp. religioznega) stališča mogel njegov sin, ali prav za prav v njegovem imenu red ugovarjati oporoki očeta Vestenecka, pridružil je oče svoje v oporoki izraženej zadnjaj volji opombo, da duhovnega sina, ako temu testamentu oporeka in se mnenju očetovemu ustavlja, po smrti prekolne. Trapistu pa nij šla taka „kletev“ očeta Vestenecka poseben k srcu, kajti ugovor njegov proti oporoki je že gotova in istinita stvar!“

## Razne vesti.

\* (Na železnici umrl) je nek rusk oficir 21. t. m. v vagonu južne žel. čez Semering. Vozil se je s svojo družino v Italijo, kjer je najbrž želel zdravja iskat, a smrt ga je na potu prehitela. V Mürzzuschlagu so mrtvo truplo iz vagona vzeli.

\* (12 lisic na en strel.) Iz češke šume se piše: Dne 18. t. m. je neutrudeni lovec Stieber zasledil staro lisico, katero je kmalu potem tudi ustrelil. Ko so pak odirali kožo ubitej živali, našli so jej v maternici najmanj mladih popolnem izraženih lisic, čemur so se seveda vsi navzoči čudili. Opoznamo še, da je dotični lovec to zimo razven gori navedenega slučaja postreljal 17 lisic.

## Poslano\*)

gosp. Antonu Valenčiču, málinarju in posestniku v Kilovčah.

Ker Vam je moje opravičeno „poslano“ v 8. listu „Novic“ od 20. febr. t. l. tako v globočino srca seglo, in ste se zopet v mojo — in v čast pošte zagnali, — hočem Vam torej po Vašem izgledu „resno“ odgovoriti, česar bi ne bil storil, ako bi bili Vi le svojo čast zagovarjali, ter naravnost rekli, da me niste s „smrkovci“ in drugimi priimki, katerih na tem mestu imenovati nečem, — zmerjali.

Ako sem jaz v zgoraj omenjenem „poslanem“ se zoper Vaše napade zagovarjal, sto

\*) Za dopise pod to rubriko ne prejemlje uredništvo nobene odgovornosti.

ril sem to na podlagi resnice, katero dokazati sem vsak čas pripravljen.

Vi pa nemate poštene podlage za svoj „odgovor“, ker, kar mi od „pisma iz Ljubljane“ kvasite, opira se zgolj na babje pošte, katere se za malo „ječmenčka“ pa „kašce“ zoper osmo zapoved kaj rade pregrešé.

Ker so Vam lasje postali sivi v časti, upam, da po mojem dosedanjem vedenji bodo meni še v nekoliko večji časti osiveli, ker jih vsaj s „pucanjem ljudij omadeževal ne bodem. Mislim in bral sem že mnogo, ne samo od proroka Elizeja, torej sem tudi premišljeno pisal, in ne kakor Vi, ki si ste uže domisljali, da me bosta medveda raztrgala, kakor po redne fantaline, h katerim ste me prištevali, sebe pa prorokom primerjali. Prav imate, da se po tem potu ne bode z manoj prička kali; pišite v „Novice“ raji kakšen poduk o gospodarstvu, postavim: kako se dajo na „tribo“ hitreje in bolje mlinci rezati itd.

V zadevi poštnih opravil Vam torej rečem, da uže četrto leto na občno zadovoljnost čast. občinstva in na svojo pohvalo od poštno gospodsko pri njej uradujem, ter da se ne nadejajte, ker Vaši časniki niso „per express“ naročeni, da Vam bodem tiste nalašč na dom pošiljal, ali pa sam donašal. Ker se Vam žuganje z „drugo bakljo posvetiti“ tako smešno zdi, hočem k koncu tega spisa z njo uže toliko posvetiti, da Vas očitno terjam, po enakem potu preklicati svojo izjavo zastran pošte, sicer Vas ne smatram več za poštnega moža, tudi če celi letnik „Novic“ z „odgovori“ napolnite.

Na Premu 20. marca 1878.

Anton Žnidaršič,  
poštni odpravnik.

Dve ali tri Guyotove terne kapsule, po-  
užite pri vsakdnem obedu, izredno naglo olajšajo  
in so čisto same ob sebi dovoljne, da v kratkem  
času najtrdozratnejši prehlad in bronhitis odpravijo.  
Z njimi je mogoče tudi uže dlje trajajočo jetiko ob-  
ustaviti in izlečiti; v tem slučaju ter zabranjuje raz-  
top trdin in s pomočjo narave je ozdravljenje čisto  
naglejše, kakor bi ga bilo sicer pod najugodnejšimi  
razmerami pričakovati.

Tega popularnega zdravila nij moči dovolj toplo  
priporočiti in to glede njega delovanja kakor glede  
njega nizke cene. Ker ima vsaka sklenica po 60 ter-  
nih kapsul, ne stoji vse zdravljenje na dan prav za  
prav več od 10—20 kr. in so potem vsa druga lečila,  
ječmenovke, pastile in sirupi popolnem nepotrebn.

Da dobodeš gotovo prave Guyotove terne ka-  
psule, pazi natanko na naslov, kateri ima imeti pod-  
pis gospoda Guyota v trobarvenem tisku. (86—1)  
Zaloga v Ljubljani: G. Piccoli, lekarnar.

## Tuji.

24. marca:

Pri Slonu: Hopp iz Dunaja. — De Santi  
iz Trsta.  
Pri Mallé: Bauer iz Dunaja. — Böhm iz  
Gradca. — Valentinič iz Dunaja.

## Dunajska borza 26. marca.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

|                              |     |      |        |     |
|------------------------------|-----|------|--------|-----|
| Enotni drž. dolg v bankovcih | 61  | gid. | 85     | kr. |
| Enotni drž. dolg v srebru    | 65  | „    | 90     | „   |
| Zlata renta                  | 73  | „    | 75     | „   |
| 1860 drž. posojilo           | 111 | „    | —      | „   |
| Akcije narodne banke         | 791 | „    | —      | „   |
| 5 reditne akcije             | 229 | „    | 75     | „   |
| London                       | 120 | „    | 20     | „   |
| Napol.                       | 9   | „    | 60 1/2 | „   |
| C. kr. cekini                | 5   | „    | 65     | „   |
| Srebro                       | 105 | „    | 50     | „   |
| Državne marke                | 59  | „    | 10     | „   |

## „Rheumatismus-Aether“

za odpravljanje bolečin vseh vrst,  
akutnih in kroničnih. (79—3)

Ta „Aether“ je najboljšé, najrealnejše in  
najgotovješe izmed vseh dozdaj znanih sred-  
stev proti skrnini (trganju po udih), protinu,  
vsakovrstnim otrpnenjem rok ali nog, zbad-  
ljajem itd. Prav po gostem izgine imenovana  
bol uže izza enkratnega uporabljenja popol-  
nem. — Cena velikej sklenici z navodom  
1 gid, malej sklenici z navodom 40 kr. Naj-  
manjša pošiljatev po pošti je ali 1 velika  
sklenica ali 2 mali sklenici. Pri poštnih poš-  
iljatih se računa zavijanje in kolek z 20 kr.

Zaloga v Kranjskej: v Ljubljani:  
Viktor v. Trnkoczy, lekarničar „pri zla-  
tem jednorogu“, na mestnem trgu štev. 4; v  
Rudolfovem: Dom. Rizzoli, lekarničar.

## Zahvala.

Vsem prijateljem in znancem, ki so se  
pri sprevedu naše prelubeznjive, nepozabljive  
hčerke, oziroma sestrice,

## Kristince Alojzije Bénédek,

21. t. m. v obilnem številu udeležili, kakor  
tudi p. n. gg. učiteljem postojnskega in loga-  
škega okraja, ki so ji tako gniljivo zapeli v  
slovo, izrekajo najtoplejšo zahvalo

(96) žalujoči ostali.

V Planini, 22. marca 1878.

Štev. 4011.

(93—2)

## Razglas.

Leta 1878 imajo sledeči gospodje srenjski  
svetovalci iz mestnega zbora izstopiti, namreč:

### Iz III. volilnega razreda:

dr. Karel Bleiweis, Vaso Petričič,  
Franc Doberlet, Franc Potočnik.  
Franc Gorsič,

### Iz II. volilnega razreda:

Rajmund Pirker, Franc Ziegler.  
dr. Jožef Suppan,

### Iz I. volilnega razreda:

dr. Emil vitez Stöckl, dr. Anton Pfefferer.

Tudi je v I. razredu vsled izstopa gosp.  
mestnega svetovalca Andreja Maliča še jedno  
mesto izprazneno.

Nasproti pa ostanejo naslednji gospodje  
srenjski svetovalci še v mestnem zboru, kakor:

dr. Karel Ahačič, Peter Lassnik,  
Leopold Bürger, Karel Leskovic,  
Karel Deschmann, Ferdinand Mahr,  
Aleksander Dreö, Josip Regalli,  
Janez Nep. Horak, dr. Adolf Schaffer,  
Josip Jurčič, dr. Ant. vitez Schöppl,  
dr. Frid. v. Kaltenegger, dr. Robert pl. Schrey,  
dr. Frid. Keesbacher, dr. Fr. Suppantšitsch,  
Karel Klun, Rajmund pl. Zhuber,  
Anton Laschan,

Za te dopolnilne volitve se vsled sklepa  
mestnega zbora od 15. marca 1878 sledeči  
dnevi določijo:

III. volilni razred voli 12. aprila  
1878 dopoldne od 8. do 12. ure. Če bi ožja  
volitev potrebna bila, vršila se bode tisti  
dan od 3. do 6. ure popoldne.

II. volilni razred voli 13. aprila 1878  
dopoldne od 8. do 12. ure, in po potrebi v  
ožjej volitvi popoldne od 3. do 6. ure.

I. volilni razred voli 15. aprila 1878  
dopoldne od 8. do 12. ure, in po potrebi v  
ožjej volitvi ravno tisti dan popoldne od 3.  
do 6. ure.

Izpis volitve in glasovni listi bodo se go-  
spodom volilem v pravem času izročili.

To se vsem s pristavkom naznanja, da se  
smejo izstopivši odborniki zopet voliti, in da  
se morejo kaki ugovori proti veljavnosti do-  
vršenih volitev najdalje 8 dni po končanih  
volitvah mestnemu zboru predložiti.

Mestni magistrat v Ljubljani,

19. marca 1878.

## Sobno orodje

se vsled odpotovanja ceno prodá na starem  
trgu št. 20 nova. (92—3)

## Najfinejšje olje iz sala pomuhelje- vih (dorševih) jeter

izvrstno zdravi kašelj, sušico, rakitis, bramorje ter  
najboljše čisti kri.

Vsako steklenico z navodom po 60 kr. prodaje

Gabriel Piccoli,

lekarničar, na dunajske cesti v Ljubljani.

Vnanje naročbo izvršujó se takoj s  
poštnim povzajem. (72—7)